І чужому научайтесь
Й свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: „Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07302
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8749
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 62. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го КВІТНЯ 1964 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURDAY, APRIL 2, 1964 — No. 62. VOL. LXXI.

У БРАЗИЛІЇ ВІЙСЬКОВИЙ БУНТ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА ҐУЛЯРТА

Ріо де Жанейро. — 31-го березня почалася револьта армії проти президента Ґулярта, яка вранці 1-го квітня, коли друкувалося це число „Свободи", не була ще вирішена, бо збунтований командант Четвертого Військового Корпусу в місті Жуїз де Фора в провінції Мінас Жерейс генерал Олімпіо Мурао проголосив місце свого постою „революційною столицею Бразилії", а міністер війни генерал Жейр Дантас Рібейро, який лежить хворий в шпиталі в Ріо де Жанейро, закликає цивільне населення до спокою за всяку ціну та заалярмував збройні сили країни, які знаходяться тепер в стані поготівля. Військові відділи разом із поліцією охороняють президентський палац в Ріо де Жанейро та важливіші урядові будинки. Президент Ґулярт перебув день в своєму гірському палаці, а військова поліція із скорострілами охороняла його. Згідно з повідомленням Юнайтед Прес Інтернешенел президент Ґулярт найменував міністра війни командантом збройних сил та видав наказ поборювати револьту. Президента підтримує і робітнича організація так звана Головна Робітнича Команда, провід якої повідомив, що проголосить загальний страйк, коли збунтоване військо схоче скинути президента Ґулярта. Саботажисти перервали телеграфічну сполуку Ріо де Жанейро із столицею — Бразилією, і уряд порозумівається із своїми урядовцями за допомогою радія. Збунтований генерал Мурао має маршувати проти Ріо де Жанейро. Міністер фінансів наказав на три дні, до кінця тижня, зачинити всі банки, що ще збільшило напруження в країні та припинило нормальний розвиток економіки. Збунтований генерал заявляє, що він виступає проти президента Ґулярта тому, що президент є лівий та сприяє комуністам. Губернатор провінції, де стоїть збунтований армійський корпус, заявив, що президент Ґулярт діє незгідно з конституцією, і тому армія мусить запевнити волю країні. Збунтоване військо видало проклямацію, в якій оскаржує президента в неконституційних діях. Співробітник „Ню Йорк Таймсу" Тед Шульц стверджує, що останні події свідчать про те, що там зростають впливи лівих елементів, які можуть бути небезпекою для демократії в тій країні, а то тим більше, що президент Ґулярт веде нерішучу політику, і сам не знає, на яку ногу ступити у відношенні до збунтованих у минулу п'ятницю моряків. Одночасно президент Ґулярт наказав повести слідство проти тих старшин, які домагалися покарання бунтівників та самооборони проти „комунізації" країни. Журналіст Шулц звертає увагу і на те, що є можливість, що в цьогорічних президентських виборах, що будуть 6-го вересня, може виграти кандидат соціялістично-комуністичного Людового Фронту д-р Сальвадор Алленде. Провінційні вибори вже тепер виявили, що отой людовий фронт поширює свої впливи. Найгірше в цьому є те, що найсильніший противник комуністів і соціялістів, — це сенатор Едуардо Фрей Монтальва, який своїм скрайнім націоналізмом не зможе заспокоїти країну.

УКРАЇНЦІ КЛІВЛЕНДУ І ПАРМИ ЗА ПЕРЕВИБІР КОНҐРЕСМЕНА ФІГЕНА

конґресмен Майкел А. Фіген

Клівленд. — Від деякого часу тут серед громадян українського роду ведеться інтенсивна кампанія в користь перевибору до Конгресу ЗДА з району Клівленду-Парми конґресмена Майкела Фігена. Та й не тільки громадяни українського роду, але й загал населення того виборчого району щиро піддержує перевибір цього одного з найвидатніших законодавців, який віддав країні й народові неоціненні прислуги за дотеперішніх двадцять років своєї законодавчої праці в Конґресі ЗДА. Громадяни українського роду мають ще багато окремих причин, щоб вести найбільш інтенсивну кампанію в користь перевибору конґресмена Фігена, ім'я якого зв'язане не тільки з численними виступами на багатьох українських зібраннях й імпрезах, але також і з найзамітнішими рішеннями Конґресу ЗДА для зрівнання в правах усіх громадян, для прочищення нашого суспільного життя від комуністичної інфільтрації, для розбудови оборонної могутности країни та для її охорони перед комуно-московською загрозою. В Конґресі ЗДА і в світі конґресмен Фіген відомий, як один із найбільш відданих заступників і оборонців всіх поневолених націй. Конґресмен Фіген кандидує з 20-ої виборчої округи на списку Демократичної партії. Досі він уже 11 разів був обраний з тієї округи і тепер кандидує вже 12-ий раз на перевибір. Вибір кандидатів має відбутися у правиборах у вівторок 5-го травня і хоч конґресмен Фіген має всі вигляди на те, щоб перемогти свого виборчого суперника, то вислід виборів у демократичній системі ніколи не може бути наперед запевнений. Тому дуже важливо, щоби всі до одного виборці українського роду в районі Клівленду-Парми сповнили свій обов'язок та не тільки самі в день виборів голосували в користь кандидатури Майкела Фігена, але й тепер, у передвиборчому часі, доклали всіх зусиль, щоб також і їхні сусіди та знайомі піддержали кандидатуру цього одного з найвидатніших, найбільш активних та найбільш відповідальних і патріотичних законодавців, яким є конґресмен Майкел А. Фіген.

Господарський диктатор комуністичної Куби хвалить сенатора Фульбрайта

Женева. — Ернесто Хе Гевара, один із найперших і найвидатніших комуністичних співробітників Фіделя Кастра, насправжній диктатор теперішньої кубинської економіки, переставленої на комуністичні рейки, висловив велике вдоволення минулотижневим виступом голови сенатської Комісії для закордонних справ, Дж. В. Фулбрайта. Гевара є головою кубинської делеґації на Женевській Конференції для справ торгівлі і розвитку, що її скликали Об'єднані Нації. На тій конференції, на якій є репрезентовані кругло 120 країн та яка передбачена на яких два - три місяці, покищо промовляли тільки 11 делегатів. Гевара відповідав на запити журналістів впродовж 80-хвилинної пресової конференції. Він заявив, що найпозитивніше в промові сенатора Фулбрайта було те, що сенатор Фулбрайт признав комуністичний режим на Кубі за „реалітет", що його треба визнати, та що Фулбрайт правильно ствердив невдачу американської торговельної бльокади Куби. Гевара твердив, що тільки в початках тієї бльокади Куба болюче відчувала її, бо швидко потім 75% цілої кубинської продукції цукру перебрали „соціялістичні" країни. Америка — казав той кубинський комуніст — має більше клопотів з своїми західними союзниками, які хочуть торгувати з Кубою, аніж Куба має їх з торговельною бльокадою. Куба, мовляв, завжди готова до „діялогу" в ЗДА, але ЗДА вимагають скасування кубинського режиму.

СОВЄТИ ЗАЗНАЛИ НОВИХ НЕВДАЧ З РАКЕТАМИ НА МІСЯЦЬ

Вашингтон. — Совєтський Союз зазнав наприкінці лютого і після того в половині березня нових двох невдач у спробах вислати „повітряні кораблі" на Місяць — стверджують американські фахівці, добре зорієнтовані у ракетно - сателітніх програмах, проводжених однаково Америкою, як Совєтським Союзом. Совєти ніколи не повідомляли про свої невдачі з міжплянетними ракетами, як узагалі вони ніколи не подають ніяких катастроф ні поважних невдач в СССР. Американські чинники тільки від недавна перестали проголошувати невдачні спроби висилання штучних сателітів і міжплянетних ракет. Американці ознайомлені з такими совєтськими спробами не тільки за відомостями з розвідчих джерел, але й через електронічні станиці перехоплюють всі вистрілювання ракет на совєтській території. За цими американськими відомостями Совєти п'ятикратно мали невдачі з висиланням на Місяць — тільки до кінця вересня 1962 року, не рахуючи невдачних спроб за дальших 20 місяців. Діючий голова Крайової Ради аеронавтики і космічного простору, д-р Едвард Велш, ствердив недавно, що Совєти робили п'ятикратно численніші спроби висилати штучні сателіти і ракети на Місяць, Венус і інші плянети, аніж ЗДА. Цим він рішуче заперечив закиди деяких членів Конґресу, наче б ЗДА витрачають забагато енергії і гроша на такі проєкти, як виправа на Місяць, із шкодою для дослідів близької до Землі плянетарної системи, що її можна в більшій мірі використати для військових цілей. Американські фахівці твердять, що якраз Совєти придають величезне значення до „здобуття Місяця" чи Марса або Венери — головно для психологічно - пропаґандивних цілей. Їхня впертість, з якою вони раз-у-раз переводять нові спроби в тому напрямку, вказує на наказ збоку державно - партійного проводу — не дозволити Америці випередити Совєти в перегонах на Місяць. За головну причину совєтських невдач з міжплянетними ракетами американські коментатори вважають технічні недоліки останньої частини кількаступневої ракети, яка має „підштовхнути" „повітряний корабель" в космічний простір, поза стратосферу. Що стосується Америки, то від 1957 року вона перевела 261 ракетних вистрілювань. Здебільша це були штучні сателіти, але 14 отих спроб були в рямцях програми Місяця та інших плянет. Із цих останніх — тільки одна в 1962 році була цілком удачна. У 1963 році ЗДА вистрілили 179 сателітів різних розмірів й з різними цілями — і всі вони були успішні. Хоча взагалі Совєтський Союз, який розпочав був на 5 років швидше за Америку ракетні досліди, вистрілив більше ракет, проте в минулому році він відставав уже в ракетно - сателітських дослідах.

Кіпрські греки острілювали британську стежу

Нікозія. — Британський військовий відділ на Кіпрі вперше був впродовж години острілюваний з позицій, що її зайняли були цивільні кіпрські греки та вперше відповів також скорострільним вогнем. Британці завернули, не понісши втрат, — чи їх мали греки — не відомо. Греки пояснили потім, що сталася „помилка", бо вони ніби думали, що це йде гурт озброєних турків, однак з британського боку твердять, що серед місячної ночі видно було дуже виразно їх уніформи і помилка була виключена. Британські частини на Кіпрі включені тепер в міжнародне військо Об'єднаних Націй під командуванням індійського генерала. Це не подобається кіпрсько-грецькому урядові, який був проти того, щоб будь-котра з великих держав західнього бльоку причинилась своїми контингентами до міжнародного війська: кіпрські греки вважають, що західні держави підтримують турецьку сторону в грецько-турецькому спорі на Кіпрі. Фінський диплома Сакарі Туоміоя призначений на мирового посередника від Об'єднаних Націй для справи Кіпру, нараджувався в головній кватирі ОН в Ню Йорку в минулий понеділок з генеральним секретарем ОН У Тантом. Він заповів свій відлет на Кіпр на найближчу середу 1 квітня ц. р. Західні коментатори сумніваються, чи тому посередникові вдасться знайти тривке політичне замирення між кіпрськими греками і турками: кіпрські турки, втративши всяке довір'я до грецької адміністрації, якій вони закидають фізичне винищування їх, вимагають поділу Кіпру на грецьку й турецьку частини, а кіпрські греки жадають повного підпорядкування турків волі більшости, себто грецького населення.

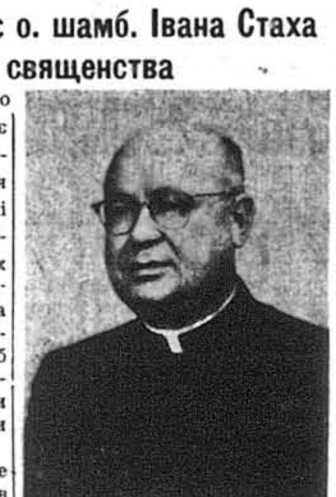
Число жертв в людях на Алясці збільшилося до 178

Енкоредж, Аляска. Губернатор Вілліям А. Іген, урядуючи тимчасово в трейлері, за допомогою радія закликав населення відновити в собі той піонерський дух, з яким воно починало працю в цьому районі, та братися до відбудови знищеної економіки, бо хоч федеральна допомога є єдиним джерелом фондів, то всю потрібну працю мусить виконати само населення. Важко є ствердити, скільки людей згинуло у п'ятницевім землетрусі. Подають різні числа жертв в людях, останнє ствердження є, що внаслідок землетрусу згинуло 178 осіб. Допомога харчами, одінням, будівельним матеріялом надходить із цілої країни. Губернатор просить грошову допомогу надсилати на його адресу 1111 Іст Фіфт Аве., Енкоредж. Президент Джансон плянує якнайбільшу негайну допомогу на відбудову Аляски. Надбережний і Геодетичний Огляд" стверджує, що землетрус в дні 27-го березня на Алясці був найбільшим землетрусом в Північній Америці і одним із найсильніших землетрусів в історії нових часів. Важко було докладно визначити силу цього землетрусу, бо іґли на сейсмографах відразу пішли на найвищі числа скалі, і тому не можна було докладно визначити його силу. На скалі Ріхтера визначено силу землетрусу на 8.4. Це є найсильніший землетрус в Північній Америці, бо землетрус в Сан Фрасіско в 1906 році мав силу 8.25. Землетрус в Чіле в 1960 році — 8.5, в Індії в 1950 році — 8.6. Збільшені морські хвилі в Апонії на одну стопу заввишки, а в Мідвей острові — 1.5 стопи заввишки.

Йонкерс святочно відзначив Шевченкові роковини

Йонкерс. Н. Й. — Минулої неділі 29-го березня 1964-го року тут у шкільній авдиторії церкви св. Михаїла, відбулася святочна академія у пошану Тараса Шевченка в його 150-річчя народження. Свято відкрив місцевий сотрудник о. Гуманицький. Після відспівання „Заповіту" об'єднаними хорами під дирекцією д-ра Олега Сохана, ювілейну промову виголосив секретар Комітету Пам'ятника Шевченкові, д-р Ярослав Падох. Темою його промови було питання служби батьківщині поза її межами. На прикладі життя Шевченка, який крім хлоп'ячих років тільки неціли три роки зрілого життя провів на Україні і своє велетенське національне післанництво виконав поза Україною, — доповідач вказував на наш обов'язок й великі можливості служити українській справі на вільній американській землі. Після промови були виступи місцевого Пласту, церковного хору пік керівництвом М. Уличного і жіночого під дирекцією проф. О. Кулинича, сольоспівів пані Л. Сохан та деклямація уривків з „Неофітів" у виконанні пані М. Кіцюк. Співом національного гимну закінчилося це свято, яке відбулося на тлі сцени з декорацією, виконаною В. Кульчицьким. В святі взяла участь місцева українська громада із своїм парохом, о. деканом Клосом на чолі. Йонкерська громада, яка одна з перших активно узялася достойно зустріти великі Шевченкові роковини, здобувши від міської управи місце в міському парку під пам'ятник Шевченкові, приготовляється до масової участи у відкритті пам'ятника у Вашинґтоні, після чого збірається приступити до поставлення пам'ятника в Йонкерсі.

Ню Гейвен вшановує о. шамб. Івана Стаха у 20-річчя священства

о. шамб. Іван Стах

Ню Гейвен, Конн. — 4-го квітня Ню Гейвен, вшановує свого душпастиря о. шамбеляна Івана Стаха у 20-ліття його священства. Ті ювелійні святкування підготовляє вибраний з представників усіх місцевих українських організацій — Комітет. Програма дбайливо підготована і чимало навіть посторонніх осіб щиро співпрацюють з тим Комітетом, щоб і собі сплатити хоч частину довгу вдячности свому духовникові.

О. шамбелян І. Стах оце тільки кільканадцять місяців у Ню Гейвені, але за той короткий час він дав себе пізнати як людина кришталевої вдачі. Не має, мабуть, нікого в парохії, хтоб не відчув на собі його доброти і ввічливости. Хто ж з українців не знає о. шамбеляна Стаха? Народжений 1918 р. у Блеквуді, Па., початкуву і середню школи покінчив у Сейнт Клер, а теологічні студії в Інсбруці, Австрія, Сіоні, Швайцарія, Балтиморі, Мериленд та в Католицькому Університеті Америки у Вашинґтоні, Д. К. Після єрейських свячень у Філядельфії в 1943 р. був душпастирем в Чісголмі, Міннесота, а потім секретарем тодішнього Єпископа бл. п. Кир Константина Богачевського у Філядельфії.

Потреба постійного представника в Европі від Українського Кат. Комітету в справах скитальців спонукала бл. п. Кир Константина вислати туди о. Івана Стаха, яке то становище займав продовж 6 років, від 1946 до 1952 р. Всі скитальці в Німеччині та Австрії в повоєнних роках бачили того молоденького, рухливого, українського священика в американській військовій уніформі та за кермівницею „джіпа", деколи в товаристві Преосвященного Кир Івана Бучка. Він вміло полагоджував сотні справ, вставляючись перед окупаційною владою за нашими людьми. Ніякої справи не занедбав, нічого не залишив на підворозі, нічого не злегковажив. Повний енергії в ділах, повний доброти в благородній душі, повний теплоти в серці. — Таким його бачили скитальці в Европі та й такого самого, після переселення, бачать і тепер в Америці.

Від 1952 р. о. шамбелян Стах виконував обов'язки секретаря Кир Амврозія Сенишина, в 1956 р. одержав від бл. о. Папи Пія XII титул шамбеляна, а від 1957 р. став Канцлером, зразу єпископа А. Сенишина, а згодом теперішнього нашого єпископа Кир Йосифа Шмондюка в Стемфорді.

Через недостачу священиків, після перенесення Всечеснішого о. Степана Чомка, довголітнього і дбайливого пароха Ню Гейвену, Кир Йосиф Шмондюк під кінець 1962 р. призначив о. шамбеляна Стаха душпастирем нашої парохії, залишивши його водночас і канцлером Стемфордської Дієцезії. І послушний своїй Владі о. шамбелян не відказався від того обов'язку та кожного дня відбуває дорогу до Стемфорду і назад. Всеч. о. Іван Забава як сотрудник, допомагає йому в душпастирствуванні в парохії. Оце ще один примір характерности Ювілята.

(Подав: *д-р Іван Кизик.*)

У Південному В'єтнамі почалось вишколювання старшин на адміністраторів в країні

Сайґон. — Південно - в'єтнамський уряд розпочав вести надзвичайні курси для старшин від поручника до майора, якими будуть обсаджувати адміністраційні становища в 237 повітах країни. На цих вишкільних курсах вчитимуть діловодства, способу ведення виборів на місцях, фінансової політики в повітах, соціяльних справ, і т. п. речей, потрібних повітовим адміністраторам. Подібні політично - адміністраційні курси влаштовано і для 800 абсольвентів школи резервових старшин, щоб мати більший кадр вишколених старшин, здатних бути політичними адміністраторами. На відкритті того першого вишколу в минулий понеділок промовляв, між іншим, американський амбасадор Генрі Кебот Ладж, який вказав на головні завдання виховників таких курсів: здобути довір'я місцевого населення, справедливо правити в повіті та вміти оборонити той повіт проти комуністичних атак і ворожої інфільтрації. Вишкіл отих політичних адміністраторів вміщається в програмі прем'єра генерала Нґуєна Хана: помалу кусями відвойовувати від комуністів зайняті ними терени та заводити на них такий лад, щоб могти відперти ворожі атаки.

Відбувся ювілей УНС над Пацифіком

Сан Франсіско (С.Б.). — В неділю 22-го березня заходом 486-го Відділу УНСоюзу українська громада в Сан Франсіско гідно звеличала 70-ліття УНСоюзу бенкетом, влаштованим з цієї нагоди. Програму розпочато відограням американського та українського національних гимнів. Вступне слово виголосив професор Тарас Лукач, голова місцевого Відділу. Змістову доповідь виголосив п. І. М. Чаргін, делеґат Демократичної партії з Каліфорнії на конвенцію в Атлантик Сіті. Також між присутніми був приятель українців А. М. Мускі, політичний діяч з Републіканської партії. Ювілейне відзначення відбилося широким відгомоном в місцевій англомовній пресі, а зокрема в найбільшому щоденнику Сан Франсіско „Екзамінер", що в день свята помістив статтю про Український Народний Союз та відзначення його 70-ліття в Сан Франсіско.

В Торонті відбулися величаві святкування роковин державної незалежности Карпатської України

Торонто, (В.Т.). — Минулої неділі, 29-го березня, тут у заповненій дво-тисячною публікою залі Мессей Гол відбулося величаве відзначення 25-их роковин проголошення державної незалежности Карпатської України, під час якого з промовою виступав міністер оборони Канади, Пол Геллієр. Публіка оваційно вітала колишнього віце-президента Карпатської України д-ра Степана Росоху та кол. директора преси в уряді Карпатської України д-ра Вол. Комаринського, що був головним промовцем на цьому святі. Мистецьку програму свята виконала оркестра під дириґентурою п. Романа Поповича з Шикаґо. Місцева канадійська преса віддала багато уваги цим святкуванням. Попереднього дня, в суботу 28-го березня, подібна імпреза для відзначення 25-річчя проголошення державної незалежности Карпатської України, з виступами д-ра В. Комаринського і д-ра Ст. Росохи відбулася в Гемилтоні.

Зять Хрущова Аджубей прибув до Франції задля скріплення „культурних зв'язків"

Париж. — Зят Нікіти Хрущова Алексєй Аджубей, головний редактор „Ізвєстій", прибув в минулий понеділок до Парижу — формально для підписання французько-совєтської умови про „культурний обмін". Насправді, стверджують західні коментатори, ці відвідини мають на цілі покращати совєтсько-французькі взаємини у зв'язку з послідовною кампанією французького президента де Ґоля — за „усамостійнення" французької закордонної політики ніби — з-під американського впливу. Становище де Ґоля за створення з західньої Европи „Третьої сили" в міжнародній грі та за виелімінування з Европи американських військово - політичних впливів — іде по лінії також совєтської політики, яка мріє про те, щоб ЗДА відкликали з Европи свої збройні сили. Послаблення Атлантійського Союзу (НАТО) внаслідку цієї політики де Ґоля було надзвичайно приємною для Москви несподіванкою. Правда, московські правителі здають собі справу, що було б тактичною помилкою одверто солідаризуватись з де Ґолем і хвалити його, але вони хочуть використати коньюнктуру для послаблення не тільки французько-американського, але й французько - німецького Союзу. Совєтське сприяння „Самостійній" політиці де Ґоля проявилось, наприклад, в заяві Аджубея, що подорож де Ґоля до країн Південної Америки, „не лякає Совєтського Союзу так, як деякі інші країни" — з натяком на ЗДА. Аджубей буде у Франції два тижні. Він відвідає цілий ряд французьких міст.

В Ню Йорку відбудуться Студійні Дні на тему „Українська жінка сучасности"

Ню Йорк. — Окружна Рада Союзу Українок Америки і Відділ Українського Золотого Хреста в Н. Йорку влаштовують в днях 4-5 квітня ц. р. студійні дні на тему „Українська жінка сучасности". В програмі цих студійних днів передбачені доповіді — в суботу 4 квітня — під проводом мґр О. Процюк: Л. Бурачинської „Із проблем українського жіночого руху", д-р Г. Лащенко „Держава і дім". О. Трофимовської „Соціяльно-економічне становище жінки в УРСР" й І. Пеленської „Політичне й громадське життя українки в УРСР". В неділю 5 квітня — під проводом д-р Н. Пазуняк — відбудеться панель на тему „Світова Федерація Українських Жіночих Організацій", в якому братимуть участь: мґр Марія Квітковська, д-р Софія Карпінська, мґр Ірина Пеленська, мґр О. Процюк, інж. Стефанія Пушкар й Олена Трофимовська. Студійні дні будуть відбуватися в Українському Інституті Америки при 2 Іст 79-ій вулиці в Ню Йорку. Початок в суботу о год. 4-ій по полудні, в неділю о год. 3-ій по полудні.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Джансон** має відзначити чотирьох нелітніх американців за їхні геройські вчинки. Медалі Молодих Американців мають дістати: 16-річна дівчина Ілейн Мері Кіфф із Луїзіяни за те, що врятувала життя 6-ом дітям, які були в домі, що горів; 17-річний Маршалл Росс Глесс із Флориди, який плив дві милі, щоб врятувати від утоплення дівчину; 18-річний Ґері Келнек із Бронксу, Н. Й., за провід в раді молодих і 17-річна Джейн Енн Де Мастер із Висконсину за працю над умово недорозвиненими дітьми. Ці медалі є за 1962-ий рік.

● **Томас Джан Карлсел** пише до щоденника „Ню Йорк Таймс", що в 1960-му році вибори виграв список, що його очолювали Кеннеді як президент і Джансон як віце - президент, а програли вибори Ніксон і Ладж. Цього року може дійти до того, що проти себе будуть стояти на демократичному списку Джансон як президент і Роберт Ф. Кеннеді як кандидат на віце - президента, а в республіканців також відвернені місця Ладж — як кандидат на президента і Ніксон — на віце - президента.

У СВІТІ

● **Франція** спізниться з виконанням своєї атомової програми — твердять західні фахівці. Вони впевняють, що французькі конструктори мають „клопіт" з моторами для бомбардувальників типу „Міраж 4", які здатні для перевожения атомових бомб. Хоча французи запевняють, що вони вже мають готову ескадрилю таких літаків і якій тузін атомових бомб, проте кореспондент „НЙ Таймсу" в Парижі Дрю Мідлтон сумнівається в цьому.

● **Ніколай Патолічев**, совєтський міністер для справ закордонної торгівлі, заявив цинічно на Женевській конференції в справах торгівлі і допомоги відсталим країнам, що „Совєтський Союз завжди був по стороні колоніяльних народів і поярмлених країн в їх справедливих аспіраціях і боротьбі проти поневолювачів". Але західні обсерватори в Женеві переконані, що промова того большевицького представника була ще „дуже поміркована".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
ку $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті Передплата: На рік — $12.00; на пів ро
50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.
— За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно.
тавляти на: "Svoboda". Чеки і mone orders вис
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Трудність зберігання миру

Президент Джансон виголосив минулого тижня на форумі великої робітничої спілки у Вашингтоні промову, що її деякі американські коментатори відразу схарактеризували, як сформулювання мирної філософії Президента, з якою він виступатиме у цьогорічній виборчій кампанії. Головний арґумент президента Джансона в обороні політики терпеливости і переконування, переговорів і договорів — не новий: високорозвинена атомова зброя, яка — на випадок великої війни — може за кільканадцять годин винищити багато мільйонів людей і знівечити новітню цивілізацію. Маючи на увазі такі страхітливі наслідки війни, Президент твердить, що в атомовій добі вона взагалі „неможлива". При цьому він звернув увагу на те, що Америка, як наймогутніша в світі держава, може дозволити собі бути терпеливою і не мусить квапитися із виявлюванням своєї сили при будь-якій нагоді. Як показовий приклад, Президент пригадав недавній конфлікт з Кубою, що припинила була доплив води до американської бази Ґвантанамо, а також погляд сенатора Беррі Голдвотера, який вважав, що на Кубу треба вислати морську піхоту, щоб привернула доплив води; замість морської піхоти, сказав Президент, послано туди тільки одного адмірала, який демонстраційно перетяв водопровід із Куби, запевнивши воду для Ґвантанамо з корабельних достав і власних колодязів. „Світ змінився, — сказав Президент, — і змінилися також методи у підході до спроб заколочувати мир".

Арґументація президента Джансона логічна, але й небезпечна: дехто може розуміти її так, що зберігати мир треба за всяку ціну, без уваги на те, як далеко посувається ворог у провокуванні ЗДА та в заколочуванні миру. Промові Президента можна закинути саме те, що він не визначив виразно границі терпеливости американського народу і не підкреслив з достатньою силою та недвозначністю готовість приборкати провокаторів, які, перебравши міру, пояснювали б собі американську терпеливість, як доказ її слабости.

Ніхто у світі не бажає війни в атомовій добі. Тільки божевільний може закликати до війни, коли існують мирні засоби поладнання конфлікту. Проблема не в тому, чи квапитися з виявлюванням збройної сили, чи спершу виявляти велику терпеливість та старатися мирними способами поладнати конфлікт, а в тому, чи можна до безконечности вести таку політику, коли кожний новий компроміс скріплює ворога і осягається коштом власних інтересів і власного престижу. Саме приклад Куби яскраво ілюструє сумнівну вартість такої політики. Справа не у воді з кубинського водопроводу чи власних колодязів, а в тому, що режим Фіделя Кастра закріпився, що торговельна й політична блькада Кастрової Куби не вдалася, що внаслідок цього повага ЗДА значно впала в очах усіх інших латиноамериканських та невтральних країн і здобуває успіх комунокитайська пропаґанда щодо американського „паперового тигра". Справа не в тому, щоб з будь-якої причини демонструвати силу і загрожувати мирові, але в тому, щоб час від часу таки виявляти, що американський тигр має зуби.

Було б дуже зле, коли б з уваги на вибори спрощувати політику супроти комуністичного ворога до тези, що війна „неможлива", що „краще виховувати молодь, щоб вона любила країну, а не вмирала за неї", що „краще простягати руку з підтримкою й допомогою, як з мечем". Це дуже гарні слова, які, проте, не завжди є доброю рецептою для рятування волі і миру, бо часто не терпеливість, а рішучість може їх врятувати.

Спізнена „кампанія"

В пам'яті не тільки українських лемків, але й усієї української спільноти глибоко записані ті важкі і трагічні місяці 1947-го року, коли, після окупації Лемківщини й інших західніх українських окраїн совєтськими та польськими комуністичними військами, населення цих земель депортовано примусово одних на схід — до СССР, других на „одзискане" від Німеччини, колишні польські землі. Довершивши цього акту, Москва поклала хрестик над долею відданих Польщі українських земель. Не протестували тоді проти цього злочину ані уряд нібито незалежної Української ССР, ані його екзекутивний орган, Комуністична партія України, які перші повинні були виступити на оборону насильно депортованих з рідних земель українців. Що більше, не почув світ протесту, проти заподіяного Москвою й Варшавою в 1947 році насильства навіть і збоку тих, які, перебуваючи в ЗДА, деклярували себе єдиною леґальною репрезентацією Лемківщини і проклямованого ними „лемківського народу" — усякі „карпаторуські" організації включно із Лемко - Союзом. Лемкосоюзівські провідники виступили були в 1947-му році у пресі з льояльною до Москви заявою, мовляв, совєтський уряд знає добре „лемківську справу", і він не дозволить, щоб „русским лемкам" зроблено будь-яку кривду. Щойно, коли, згідно з волею Москви, довершено насильства над лемками, переселюючи їх на поморські і мазурські піски, лемківські лідери почали протестувати і на адресу Варшави і на адресу Москви, але у відповідь одержали тільки пораду, щоб не вмішувалися в не свої справи, щоб думали реалістично, а не сентиментально, бож лемкам ніякої кривди в „робітничо - селянській" Польщі не буде і т. д. Не солідаризувалися надто „лемкосоюзівці" з виселеними із прадідівських земель лемками і тоді, коли з кінцем 1950-их років почався серед них рух за поворот у рідні села і міста.

Недавно пригадав собі Лемківщину і конечність почати якусь кампанію на її оборону відомий американський індустріяліст лемківського походження і лемкосоюзівський діяч Петро Гардий. Відвідуючи у вересні 1963-го року Чехо - Словаччину і Польщу, він написав листа до Хрущова з проханням прийняти його у Москві і вислухати його „конструктивні" пропозиції в справі охорони ... залишених без опіки і руйнованих історичних та архітектурних пам'яток на Лемківщині. Широко мотивуючи своє прохання і доводячи, що Лемківщина — це споконвічна, корінна земля „русского народу", що з неї вийшло багато видатних ... російських діячів та учених, пан Гардий ні словом не згадав про те насильство, що його заподіяно лемкам і Лемківщині, не сказав ніже одного речення про ту важку долю, що її зазнають лемки, переселені чи то на північні польські землі, чи в Совєтський Союз. Гардий вирішив, що рятувати треба лише „рештки архітектури і побутової культури лемківського племени", і що в цій справі напевно допоможе йому „многоуважаємий Нікіта Серґеєвич Хрущов", який так само напевно уділить йому, Гардому, „декілька мінут свого дорогоцінного часу".

Проте і Гардому і його однодумцям у ЗДА, які раді причепити українських лемків до ... російського народу й Москви, довелося гірко розчаруватися. На свого листа до Хрущова Гардий не одержав ніякої відповіді. Замість запросити Гардого до Москви, на нього напустили у Львові „українських щурів" і — він був примушений надрукувати листа до Хрущова із своїми спізненими жалями тільки на сторінках ... карпаторуської „Правди", що виходить у Філадельфії. Так закінчилась чергова „лемкосоюзівська кампанія" на оборону Лемківщини.

Мих. Килимний

ЗНЕВІРЕНИЙ ЧЛЕН ВЕРХОВНОГО СОВЄТУ

Сталося це в Ленінграді, за кілька годин перед від'їздом пана Н. з Совєтського Союзу до Фінляндії. Побіжно тут скажемо, що пан Н., син українських еміґрантів, має високу освіту і займає поважне становище у вільному світі. Він кожного року багато подорожує, бажаючи особисто пізнати життя в різних країнах. Їздить сам, як турист - індивідуал, і в його подорожах багато допомагає йому знання кількох европейських мов. Недавно він відвідав також Україну і, скеровуючись далі до Фінляндії, побував у Москві і Ленінґраді.

Отож, у Ленінґраді ... Самодин зайшов пан Н. пообідати до ресторану „Европа". Сів за столика „на двох" і розгорнув щойно куплений французький комуністичний часопис „Юманіте", який вільно продається в готелях, де зупиняються закордонні туристи. Не встиг почати читати, як почув звернені до нього у французькій мові слова:

— Пробачте, ви француз? — і до столика підсів якийсь чоловік.

Пан Н., вже знаючи про влізливість совєтських аґентів і не бажаючи при самому виїзді з червоного „раю" попасти в якусь халепу, сухо відповів:

— Так, француз!

— Чудова країна, — підхопив чоловік. — Гарна, весела, а яке має мистецтво!..

Чемність вимагала відкласти газету набік. Пан Н. побачив на грудях свого сусіди за столом маленький прапорець Верховного Совєту СССР, відзнака депутата „найвищого органу" законодатної влади в червоній імперії. Вирішив собі також сказати щось приємне цій особі.

— Та й у вас мистецтво добре розвинене. Я бачив оперові вистави у Львові, Києві, Харкові, Москві. Скрізь гарно співають...

— І тільки того, що гарно співають, а більше нічого. У нас кожна артистка має голос, навчили її розбиратися в нотах, розуміти дириґента та музику, але духової культури вона й не нюхала. Сценічний образ вона не творить, а робить. Робить так, як їй загадають, як витлумачать і покажуть. Вона не грає, а мавпує. Вона не знає, не розуміє різниці між ролями, для неї все одно, чи мадам Бетерфляй, чи Кармен, чи Ярослава з „Князя Ігоря".

— Ви маєте на думці якусь певну артистку?

—Ні, всіх. Вони в тому не винні, їх так виховують. Я сам працюю в мистецькій ділянці і знаю своїх колеґ як свої п'ять пальців. Повірте, мало коли серед них знайдете цікаву особистість, що може думати й творити поза штампами, поза загаданим. У приватних розмовах і то не відрізните артистки від продавчині в крамниці. Зацікавлення в них майже однакові.

— У вас, здається, не люблять нового слова в мистецтві, і навіть Хрущов виступає проти модерністів, — обережно зауважив пан Н.

—Хрущов? — начебто запитав депутат. — Він свинопас з натури, що він там розуміється на мистецтві? Тільки пхає свого носа, куди не слід.

Ця цікава і незвичайна для підсовєтських обставин розмова продовжувалася уже на вулицях Ленінґраду, майже до самого від'їзду п. Н. з червоної імперії. Було порушено багато тем і питань, внаслідок чого з'ясувалась повна зневіра депутата в Совєтському Союзі. Особливо помічалось його бажання виговоритися до кінця. Він не цікавився ані прізвищем п. Н. (правда, не назвав також і свого), ні його фахом, ні його політичними переконаннями. Депутат вільно володів французькою мовою. Про себе сказав лише, що мав нагоду побувати в ЗДА, червоному Китаї, Франції та в Японії. Вся його мова була про справи загального характеру.

— Сталін, — казав депутат Верховного Совєту, — наробив стільки шкоди для комунізму та для СССР, що її хтозна чи вдасться направити, а коли й вдасться, то з великою бідою. Депутат вважає за найбільший злочин Сталіна запровадження колгоспної системи. Замість докладно випробувати наперед, провести тривалі експерименти, Сталін пішов найбільш ризиковним, просто авантурницьким шляхом — негайного здійснення зовсім неперевірених узасаднень.

— Ленін, — сказав депутат, — теж думав про „переробку села", але підходив до того здалека і обережно, допускаючи в різних місцевостях організувати поодинокі „сільськогосподарські комуни", які з самого початку свого існування себе не виправдували. Це вже було речевою та переконливою пересторогою, щоб почекати з колективізацією сільського господарства, вишукуючи для того інші методи її проведення. Тисячу разів мав рацію Бухарін, обстоюючи „поступове вростання куркуля в соціялізм". Сталін пішов на фізичне знищення мільйонів селян, а решту перетворив на колгоспників, що з них ніхто тепер землі не любить і не цікавиться працею на ній.

Маємо сьогодні несусвітнє явище — продовжував депутат, — нашого соціялізму та комунізму ніде не хочуть, ні в Юґославії, ні в Польщі, ні в Чехо - Словаччині. А про колгоспи немащо казати. Отже, вийшов приклад, негідний наслідування, вишла лише дискредитація режиму й системи. І тепер постає питання: хто в кого мусить учитися, нові комуністичні країни в нас чи, навпаки, ми в них? Складається загальна думка, що соціялізм - комунізм ми хоч ніби й побудували, але зовсім не так, як слід. Чи не доведеться нам його перебудовувати наново?

— В усьому цьому Хрущов вертиться, як муха в окропі. У нас, в СССР, він таки хоче зберегти колгоспи, а в спорідfestнених з нами країнах змушений давати свою згоду на ліквідацію вже створених. Це викликає справедливе невдоволення наших людей, які кажуть: чому інші можуть обійтися без колгоспів, а ми ні? До того ж з колгоспами в нас стає чимраз гірше, вони на очах деґрадують, виразно демонструючи нікчемність та непридатність нашої сільськогосподарської політики. А вона, ця політика, є одною з основних засад теорії й практики нашого суспільства, нашої економіки!

Цікаве насвітлення депутат Верховного Совєту СССР дав конфліктові Москва — Пейпінґ.

За його словами, стався повний провал плянів усієї кремлівської кліки, Леніним починаючи. У своїх теоретичних прогнозах Ленін вважав, що, під командою Москви, кров'ю китайців та індусів, з поміччю німецької техніки, комунізм вдасться насадити в усьому світі. Так в остаточному висліді мала б постати єдина світова комуністична держава, керована з Москви. Сталін, бувши тієї самої думки, сліпо здійснював настанови Леніна. Сьогодні, казав депутат, — ми маємо комуністичний Китай і частину комуністичної Німеччини. Маємо й власну непогану військову техніку. Здавалося б, стоїмо вже біля самої мети: хай би китайці захопили Індію, а тоді разом з індусами, при німецькій, чеській і нашій техніці вирушили б у переможний похід на підбій цілого світу. Аж воно так не є. Світовий СССР з Москвою на чолі пішов у труну до Леніна й Сталіна, так і не діждавшись свого практичного здійснення.

Китайці не хочуть іти в ніякій супрязі з нами, вони мріють прибрати до своїх рук майбутню світову комуністичну державу, в тому чисмі і Москву. Ясно, вони розуміють, що до того їм ще дуже далеко, і тому пропонуватимуть різні компроміси, угоди. Наприклад, найближчим часом треба сподіватися від них пропозицій про поділ світу на „сфери впливу", як то колись намагався робити Сталін.

Та справа не тільки в китайцях. В супрязі з нами, власне, не хоче іти жадна комуністична країна. З маленькою Кубою включно. З нашої, так би мовити, міждержавної системи, ще за Сталіна повелося вискочити Юґославії, не так давно це саме зробила Альбанія, на черзі, здається, стоїть Румунія. Цього хоче кожна з них, тільки мусить чекати сприятливої нагоди, мусить зважати на невдалий досвід Мадярщини й Польщі.

Причини такого стану, коріння його заховані у нас тут, в СССР. Тепер наочно виявляється, що ні Ленін, ні Сталін, ні наші сьогоднішні вожді не вміли і не вміють вирішити питання міжнаціонального співжиття та співробітництва. СССР - складова, багатонаціональна держава. Він мав би бути взірцем для майбутньої світової комуністичної спільноти. Саме під тим кутом зору на нього завжди пильно дивилися й дивляться, приглядалися й приглядаються. І що ж? Бачать зростаючу диктатуру однієї нації над усіма іншими. Бачать, що все тут спрямовується на цілковитий заник не-російських народів. Хто ж інший прагнутиме пристати до такого державного творива, хто його поважатиме, хто стремітиме до подібної мети? Справжнього і, певно, осикового кола в світовий СССР забив таки Хрущов, зопалу записавши до програми комуністичної партії Совєтського Союзу жахливі для неросійських народів усього світу пункти про злиття націй. Він і його найближчі співробітники невдовзі кусатимуть себе за ... (пропускаю вульгарний вираз — М. К.), пригадуючи ці пункти з програми. А пригадуватимуть напевно.

... Зблизився час нашому знайомому відлітати до Фінляндії. Уриваючи свою розповідь, депутат Верховного Совєту СССР, який все ще мав свого співбесідника за француза, звернувся до нього з таким останнім реченням:

— Бажаю вам щасливої дороги. Скажу на прощання словами нашого великого поета, якого ви не знаєте: „У кожного своя доля і свій шлях широкий"...

Уявіть собі здивування депутата, коли „француз" відповів йому:

— Помилястесь! Твори цього поета я добре знаю, читаю їх в оригіналі...

СПРОБИ ВИБІЛИТИ ГІТЛЕРА

Мюнхен. — Доводилося мені чути такі слова від одного історика: „В історичній науці завжди знайдуться працьовиті дослідники, що постараються виправдати і найбільших злочинців та нелюдів".

Дійсно, були вже спроби в історичній науці вибілити жорстокого Нерона, є також „наукова" праця про фанатика - терориста з доби Великої французької революції Робесп'єра, що намагається виправдати його криваві діла. Навіть римського імператора Калігулу, який хотів, щоб людство мало лише одну голову, щоб її за одним махом відрубати, навіть цього психопата на троні пробують деякі науковці „пояснити", „зрозуміти", а в результаті — виправдати. Бо ж „зрозуміти — значить простити"....

Не диво, що й до Гітлера дійшла „черга на вияснення", а слідом і „виправдання". Почин цьому вибілюванню дав англійський історик Тейлор. Цей історик має нахил до парадоксальности, він не бере фактів поважно, а „підганяє" їх до милих йому, наперед створених теорій.

Наприклад, у своїй книзі „Монархія Габсбурґів" Тейлор, пишучи про так звану „лінію Керзона", твердить, що передача західніх українських територій Росії була річчю справедливою, бо Росія має „право" на ці землі. Українського народу, на думку цього науковця, не існує...

Цей самий проф. Тейлор видав 1962-го року книжку про Гітлера, в якій пробує доводити, що Гітлер зовсім не хотів війни, що зайшов у воєнний конфлікт 1939-го року через нещасливий збіг обставин... Здається, ця „наукова" праця Тейлора була причиною того, що Оксфордський університет, де він викладав новочасну історію, відмовився відновити з ним контракт.

Але приклади притягають, як говорить римська приповідка. Недавно вийшло в Німеччині видання „Застільних розмов Гітлера" в рр. 1941-1942, з передмовою проф. Персі Шрамма. Цей історик відкидає, як „не наукову" методу аналізи патологічного характеру Гітлера, а пробує спиратися на „об'єктивних фактах". Він малює такий портрет Гітлера: „Ясно-балакитні очі, високе чоло, дівоча барва обличчя". Навіть те, що Гітлер не любив тримати рук у кишенях, зараховано на плюс німецькому фюрерові.

Шрамм свідчить, що Гітлер був ласкавий до жінок та малих дітей, мав милосердя до тварин, не любив масних анекдотів, був веґетаріянцем і льояльним до своїх товаришів та підлеглих. Словом, портрет ідеальної особи, і дивно, як така „ідеальна особа" могла учинити стільки зла людству.

Шрамм забуває, що свою „добросердечність", любов до дітей і тварин Гітлер мав на показ.

Також щодо „товариської льояльности" Гітлера мусив Шрамм зробити поправку в своєму портреті. Він пише, що ніколи не було помітно у Гітлера жалю або журби за близькими йому людьми, які з ним розлучилися або загинули.

Шрамм не схотів зробити правильного висновку із „портрету" Гітлера. Адже ж був це феноменальний себелюбець, для якого перше і юстаннє місце займало його власне „я". Він увірував у філософію сили: сильніші народи, на його думку, мають право гнобити і нищити слабих, сильніші особи мають право поневолювати слабших у власному суспільстві. Згідно з цією філософією, Гітлер, програвши війну, засудив власний німецький нарід на загибіль, мовляв, росіяни показали себе у війні дужчими, отож вони мають право панувати в Европі.

Нащо Шрамм написав цю свою передмову? Він пішов шляхом не науки, а публіцистики. Що, мовляв, було б, коли б такій від природи обдарованій особі, як Гітлер, дали замолоду нормальну освіту, або коли б він, уже бувши при владі, кликав до себе час від часу професорів з різних наук і вчився від них.

В історії не можна ставити питання: „а що якби?" Це належить до поезії, до публіцистики. Гітлер належав до свого суспільства. Коли його божевільні ідеї мали успіх у Німеччині, значить був ґрунт для цього. А вже персональні прикмети диктатора мають другорядне значення. Тому спроби вибілити Гітлера не мають шансів на успіх.

Н. Н.

Я ЧЕКАЮ ЛИСТА

Я чекаю листа, наче друга
єдиного жду.
А діждусь — і в рядках пізнаю тебе знову і знову,
І не знаю — на радість,
чи то на біду
Викликаю тебе на одверту
розмову.
Знаю добре, що хвилями в
море літа проплили
(Срібний промінь в Дінці береже про них трепетну
згадку),
Що під шелест знайомий
тії ж ковили
Вже нічого в житті не почати
спочатку.
Та й нащо починать — своя
радість є в кожній порі:
Глянь, як захід припав поцілунком до сосен шовкових.
І не менше краси у вечірній
зорі,
Ніж буває її в ніжних зорях
ранкових.
Є та радість і в тім, що листа,
наче друга, я жду
І в поспішних рядках пізнаю
тебе знову і знову,
Що з літами відвертіш з тобою веду
Задушевну, по-юному щиру
розмову.

ЛІДІЯ КОЛЕСНИКОВА

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(18)

Ми знаємо, що дехто з українських критиків із застереженням оцінював Шевченкові твори про Коліївщину, тому цікаво, як польський автор — ще перед Шевченком — дивився на українського героя-гайдамаку, отамана Швачку. В цій п'єсі виголошує він таку промову:

„Слухайте мене, браття! Оце наближається нарешті довго сподівана хвилина, скоро перестанемо бути викиднями цього світу, засвітає нам ліпша доля, але мусимо користати з сприятливої пори і докласти всіх сил та відваги. Кого позбавлено коханої нареченої, видерто волю, майно, зневажено людську гідність, хто має душу сміливця, той хай іде за мною... Досить цієї неволі... Покажімо тим злочинцям і негідникам, поміщикам, що і хлоп зуміє бути паном, покажімо світові, що вільність і рівність мають панувати всюди" (ст. 301).

„У НЕДІЛЕНЬКУ У СВЯТУЮ"

Громада чмелем загула,
У дзвони задзвонили,
Гармата заревла,
І бунчуками вкрили
Преславного запорожця
Павла Кравченка - Наливайка.

(„У неділеньку у святую", 1848)

Акад. Ст. Смаль-Стоцький слушно ствердив, що цю поему можна назвати „тільки історично-побутовим образком", бо описана в ній подія не є історичною. Д. Николишин, стараючись вияснити її на основі „Історії Русів" і твору Бантиш-Каменського, ствердив, в чому Шевченко згідний із історичними джерелами, а в чому з ними розходиться (ст. 48-51). Та ми повинні пам'ятати також слова історика В. Антоновича, що „поет — не історик", і на основі мистецького твору знайти ту провідну думку, яку мав Шевченко, коли писав цей твір на другому році свого заслання в Кос-Аралі (1848). Цю поему давніше називали „Вибором гетьмана", бо саме цю подію Шевченко бажав змалювати:

Молебствіє архимандрит
Сам на горі править,
Святого Бога просить, хвалить,
Щоб дав їм мудрости дознати,
Гетьмана доброго обрати.

Громада „одногласне, одностайне вибрала гетьмана преславного Лободу Івана". Але він дякує „за честь, за славу, за повагу" і рекомендує громаді вибрати на гетьмана молодого, бо тепер „прелютая година на нашій славній Україні", і не „старому булаву носити":

Нехай носить Наливайко козакам на славу,
Щоб лякались вражі ляхи у своїй Варшаві.

„Ціль поеми ясна, — пише Николишин, — зображуючи при виборі гетьмана лад на Запоріжжі, поет хотів пригадати своїм землякам демократичний устрій Козацької республіки, підвалину якої становила рівність і повновартність всіх громадян у справі вибору державних керманичів. Бачимо у згідливому порозумінні всі верстви населення: народ із попами, ченців із архимандритом, полковників і Запорозьке військо; у всіх одна думка, як видно в молитві до Бога, щоб „дав їм мудрости дознати, гетьмана доброго обрати" (ст. 52). Постаті Лободи і Наливайка показують нам, яким, на думку Шевченка, повинен бути провідник народу.

Очевидно, що Є. Кирилюк у своїй книзі (ст. 320) не бачить отого ідеального демократичного вибору українського гетьмана. Кирилюк може написати лише те, що „Шевченко показує довір'я народу до Наливайка — героя боротьби проти польської шляхти, оспіваного свого часу поетом-декабристом Рилєєвим". Оце і все.

Але про цю чудову поему варто сказати дещо більше, як це зробив проф. Л. Білецький. В третьому томі „Кобзаря" на 454 і 455 сторінках він пише:

„Поет глибоко пережив цей момент, перейнявся ним до найглибших тонів власного чуття і віддав його не тільки відповідними словами, але й глибоко суб'єктивними засобами поетичного змалювання. І ми чуємо не тільки врочистий настрій хвилини, — ми чуємо музику у висловах, мелодію речитативу:

У неділеньку у святую, у досвітнюю годину,
У славному-преславному місті Чигирині,
Задзвонили в усі дзвони, з гармати стріляли,
Превелебную громаду докупи скликали.

Увесь цей уступ ономатопеїчно (наподоблююче) природнім звукам дзвонів, стрілів та інших звукових закликів через повторення тих самих складів: свя, сві, слав, скли, дзво, гар, стрі, гро, пре і т. д. з випливаючими назверх звуками св, сл, скл, гр, стр, пр і т. д. творить звукову картину зборів громади".

Це можна було виразно чути під час недавнього виконання цієї поеми, до якої склав музику Борис Кудрик, на Шевченківському концерті в Ню Йорку хору „Думки". Там дійсно можна було відчути „повну звукову картину хвилюючого моменту, глибоких переживань старого гетьмана, сліз-ридання і врочистої мови. Це чудова перлина високоліричної й мелодійної віршової і поетичної мови" (ст. 455).

„ЗАСТУПИЛА ЧОРНА ХМАРА"

Мов орел той приборканий,
Без крил та без волі,
Знеміг славний Дорошенко,
Сидячи в неволі.

(„Заступила чорна хмара", 1848)

Це третя поема, в якій український поет на засланні в 1848-му році роздумував над давньою славою та волею України. В цьому творі Шевченко з найбільшою симпатією відзивається про „славного" українського гетьмана.

Петро Дорошенко (1665-1676) був цілковито відданий справі визволення України від Польщі і від Москви, які в Андрусівському договорі (1667) поділилися були українськими землями. Петро Дорошенко шукав допомоги в Туреччині, і вже було йому вдалося об'єднати Правобережну Україну з Лівобережною, але Москва не допустила до того. Польща була змушена зректися в Бучацькому договорі з 1672-го року своїх претенсій до Правобережжя. Пляни Дорошенка, цього мудрого українського патріота, вже були недалекі до здійснення, але на перешкоді став новий гетьман на Лівобережжі, Іван Самойлович (1672-1687), який був вислужником Москви. В поясненнях до тієї поеми в „Кобзарі", виданім у Києві 1960-го року із вступною статтею академіка АН УССР Максима Рильського, читаємо про гетьмана Самойловича таке: „Активно протистояв аґресивним намаганням султанської Туреччини відірвати Україну від Росії. В оцінці його діяльности Шевченко помилявся" (ст. 585).

Шевченко „помилявся" на думку тих, що пишуть про нього під московською окупацією, бо інакше вони й не можуть писати, навіть якби ясно бачили, що великий український поет своєю інтуїцією вірно схопив пляни гетьмана Петра Дорошенка.

„Дивно і трагічно, каже проф. М. Грушевський, виглядав сей „останній козак" на своїй чигиринській горі, зсімu покинений серед опустілого краю, з горсткою своїх козаків „серденят", що до останньої години не тратив надії на перемогу доброї справи. Шевченко зрозумів траґізм його ідеальних поривів і з усіх козацьких гетьманів присвятив йому найтеплішу згадку в поемі „Заступила чорна хмара". (Николишин, ст. 55).

Комітет Пам'ятника Т. Шевченкові в Ню Йорку продовжує свою діяльність

Ню Йорк. — З Комітету Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк (Мангеттен і Бронкс) повідомляють: Названий Комітет, що його очолює д-р Іван Козак, вступає в кінцеву фазу своєї діяльности, тобто збіркової акції пожертв на Фонд побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Він зібрав досі на згадану ціль кругло 28.500 долярів та тим чином не тільки осягнув суму вже близьку до встановленої квоти 30.000 долярів, але також поставив свою громаду щодо висоти загальної суми пожертв на перше місце поміж усіми скупченнями українців в ЗДА. Та проте ще значне число українських мешканців названих дільниць Ню Йорку не склало взагалі ніякого датку на пам'ятник Шевченкові. З уваги на це Комітет поставив собі за завдання в цій останній фазі своєї діяльности пожвавити збіркову акцію, щоб не тільки виконати, а то й перевиконати визначену квоту, але передусім дати останню нагоду кожній українській людині скласти відповідний даток на цю всенародню ціль і тим самим стати співтворцем такої небувалої історичної події, як здвигнення пам'ятника нашому Кобзареві у найбільшій столиці світу. Всі пожертви, зложені до кінця квітня 1964 р. будуть оприлюднені в „Пропам'ятній Книзі", що її вже приготовляє до друку Крайовий Комітет Пам'ятника Шевченкові в ЗДА. Один примірник цієї книги буде вмурований у фундамент пам'ятника. Окрім того кожна пожертва від 25 долярів вгору буде нагороджена гарною грамотою подяки. Тому Комітет Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк закликає усіх українських громадян, які досі ще не здійснили свого національного обов'язку, вчинити це негайно, щоб в нашій громаді не знайшлося ані одної української людини, до дітей включно, імени якої забракло б у згаданій монументальній книзі. Пожертви приймають: 1) Названий Комітет у своїй домівці в Українському Народному Домі в Ню Йорку, при 140 Друга Евню, кімната ч. 23 щоп'ятниці від год. 7:00 до 9:00 вечора та щосуботи від год 4:00 по полудні до 8:00 вечора; 2) Об'єднання Українців „Самопоміч" в своїй домівці при 98 Друга Евню в Ню Йорку; Місцевий підкомітет у Бронксі в часі і місці, що будуть проголошені його головою, п. проф. Михайлом Чорнодольським; 4) крамниця п. Михайла Пирського при 106 Перша Евню в Ню Йорку. Заразом Комітет пригадує, що обов'язком усіх українців є взяти поголовну участь у врочистості відслонення пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, яка відбудеться дня 27-го червня 1964 р.

І. К.

Перед виставою опери „Катерини" у Філядельфії

Від часу, коли уперше поставлено оперу „Катерина" в ЗДА, а саме дня 7-го січня 1922 р. в Народному Домі в Ню Йорку — проминуло сорок і два роки. Успіх тої опери був такий великий, що виставу було повторено двічі 8-го і 9-го січня того ж року. Причиною такого успіху опери „Катерина" є й те, що її автор Микола Аркас (1852-1909), водночас автор „Історії України", зберіг — в лібретто опери — недоторканість Шевченкового тексту — за вийнятком уведення в дію тільки одного персонажу — Андрія. Опера відзначається великим багатством народніх мелодій.

Ця опера піде у Філядельфії дня 5-го квітня ц. р. о годині 6-ій вечора в залі Товнголл у Філядельфії при участі відомих оперових сил — як: Кокольська, Шерей, Мурована, Василенко, Рейнарович, Самокішин і Гош. Музичним керівником і директором являється д-р Антін Рудницький, який виведе її при повній оркестрі і чисельного філядельфійського хору „Кобзар" — на тлі сценічного оформлення роботи артиста Володимира Власовського.

Треба пригадати, що оперу „Катерина" поставила була трупа Кропивницького в Москві в 1899 р., — а на весні наступного року, в рідному місті М. Аркаса — в Миколаєві. Опера ця викликала великий ентузіязм серед публіки, при чому авторові піднесено лавровий вінок. Від цього ж часу „Катерина", в тріюмфальному свойому поході, не сходить з репертуару українських сцен.

Іван Йонель

● Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку влаштовує в п'ятницю 3 квітня ц. р. о год. 8-ій веч. Вечір, присвячений пам'яті Олександра Архипенка. Участь у вечері братимуть: п-ні Іванна Приймa і пп. Святослав Гординський, Володимир Ласовський і Михайло Островерха.

Поклін Шевченкові нашої молоді в Трої і Вотервліті

Українська молодь парохіяльних катол. шкіл міст Трой і Вотервліт, Н. И., при співпраці Українського Студентського Товариства у Трой і Відділів УККА з обох міст — уладила 15 березня Шевченківський вечір у залі Українського Клюбу у Вотервліті. Організатор цього вечора, п. В. Боднар, підкреслив живучість ідей Шевченка серед нашої молоді. Дитячий хор відспівав „Заповіт" Шевченка, після цього відбувся мистецький монтаж на тлі біографічної доповіді про Шевченка, що його прочитав студ. І. Р. Дурбак. Деклямували: Г. Сидор („Не називай її раєм"), Я. Хорват („Мені тринадцятий минало"), О. Ковальчук („Думи мої"), О. Роман („Сонце заходить"), Д. Боднар („О, думи мої"), М. Гарат („Сину України!"). Інсценізацію з „Катерини" виконали: Я. Дзюба, Д. і Г. Наболотні, інсценізацію поеми „Розрита могила" — виконали: Д. Наболотна, І. Коцур, І. Боднар і Р. Боднар. Дитячий хор відспівав „Садок вишневий" і „Думи мої". Танцювальна група з Вотервліту „Верховина" відтанцювала „Запорожця" і „Гопака". Голова Українського Студентського Т-ва у Трой, Н. Томич, прочитав змістовну доповідь про значення Т. Шевченка для українського народу. Студ. А. Павлів з Коговзу відіграла на фортепіяні дві пісні „Козацьку думу" та „Повій вітре на Вкраїну".

Вкінці відбувся живий образ: кобзар (В. Слободян) на тлі молоді й дітвори, при звуках платівки „Слово Шевченка". Фортепіяновий супровід до пісень вела студ. А. Павлів. Деклямації та пісні підготовили учит. М. Янішак і п. В. Боднар. Зібрані пожертви вислано на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні. Треба згадати, що всі виступаючі діти належать до Пласту, що веде успішну працю серед дітвори і молоді. Виховна праця українських шкіл і Пласту приносить гарні овочі, що їх могли бачити й чути учасники цього гарного концерту нашої молоді в поклоні Тарасові Шевченкові з нагоди 150-ліття його народин. — **І. Д.**

Шевченківська Академія в Українській Православній Парафії в Ню Гейвені

14 березня ц. р. в Українській Православній Парафії в залі при церкві св. Покрови відбулася Шевченківська Академія. Після Заповіту, що його виконали присутні хористи, д-р К. Матвієнко виголосив реферат „Шевченко і наші запорожці".

В мистецькій частині виступали учні місцевої Рідної Школи й українська молодь. Відбулися деклямації з творів Шевченка і вокально-музичні точки. З дуже добрим виконанням деклямували: Таня Бережецька — „Тополя", Нуся Білоусова — „Пам'ять про поета", Рая Задорожна — „Розрита могила" і Валя Слюсаренко — „Тяжко важко в світі жити". „Реве та стогне" і „Думи мої, думи" добре виконали на двох акордеонах Надя Дмитрукова і Михайло Марків. Академію закінчено відспіванням національного гимну. **Д-р К. Матвієнко**

Помер Іван Матейчук, довголітній секретар Відділу УНС

Шикаго. (С. К.) — Іван Матейчук, 30-літній секретар 107-го Відділу УНСоюзу, помер тут на 68 році життя на удар серця. Покійний приїхав молодим хлопцем до Канади, переїхав до Америки, осів на постійно в Гемонді, Інд. Був основником всіх організацій в Гемонді до парохії св. Михайла включно. Помер вертаючись додому пізно ввечері, після відвідин членів свого Відділу та збірки місячних вкладок. В похоронах у вівторок 24-го березня взяло участь дуже багато народу, головно зі старої еміграції, секретарі і представники довколичних Відділів УНСоюзу 80, 100 452 і 335-го, як теж заступник головного предсідника УНСоюзу Степан Куропась і гол. контролер Петро Пуцило. Отець Дармоць і Ст. Куропась попрощали Покійного від імени громади, парохії, УНСоюзу і Американської України.

Українська хроніка

● Український відділ Голосу Америки передав в понеділок, дня 24-го лютого ц. р., на Україну інтерв'ю з п-нею Ольгою Соневицькою, власницею ґалерії картин українських мистців у Ню Йорку. На кілька днів перед тим кореспондентка Голосу Америки відвідала ґалерію і записала на стрічку свою розмову з п-нею Соневицькою. В цій розмові власниця цієї культурної станиці розказала про історію та завдання ґалерії і коротко описала картини наших мистців із ЗДА, Франції, Венесуелі і Бразилії, що були в той час виставлені.

● Власники паризьких каварень в обширі Елізейських піль палко протестують проти задуму міської ради Парижу уладити на вулицях паркувальні місця для 2.700 авт. Згадані підприємці твердять, що ніхто не захоче користати з вуличних каварень, щоб сидіти серед хмар пилюки, яку зніматимуть робітники біля отих паркувальних місць.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми:

СПИСОК Ч. 27

Ім'я, місто	Сума	Ім'я, місто	Сума
Батьківський Комітет, Дітройт	$20.00	І. Бровінський, Синсинаті	$2.00
Доналд Смерека, Порт Ву	10.00	І. Коцюба, Сиракюз	2.00
М. Осовський, Шикаго	5.00	П. Ярема, Ню Кестел	1.00
Ф. Гнип, Бел	5.00	А. Корчак, Савтгейт	1.00
А. Яворський, Бруклин	4.00	А. Шульга, Вест Гейвен	1.00
В. Годьо, Філядельфія	4.00	С. Ангустович, Мінneаполіс	1.00
М. Головчук, Картерет	4.00	В. Чайка, Гокинс	1.00
В. Тимчук, Гленделл	3.00	А. Тимко, Бетлегем	1.00
Я. Николин, С. Франціско	3.00	М. Кужли, Філядельфія	1.00
М. Панькевич, Л. Ай. Сіті	3.00	Д. Чирко, Бруклин	1.00
М. Пелюшкевич, Клівленд	3.00	А. Кушнір, Бреддок	1.00
А. Барон, Вайтстон	3.00	П. Шевчук, Вотервліт	1.00
А. Зазуляк, Філядельфія	3.00	М. Середич, Н. Тоневанда	1.00
П. Костик, Рочестер	3.00	В. Черевко, Йонкерс	1.00
Н. Данильченко, Вел. Фолс	3.00	І. Овсяник, Олифант	1.00
Т. Онуфрик, Л. Ай. Сіті	3.00	Т. Семаковський, Агвені	1.00
П. Шмагала, Істон	3.00	мгр. Р. Дяків, Філядельфія	1.00
В. Гультай, Дансвіло	3.00	І. Ростоцький, Вашингтон	1.00
Л. Вербицький, Вудсайд	3.00	М. Полатайко, Пітсбург	1.00
К. Гринишин, Брентфорд	3.00	Л. Романик, Філядельфія	1.00
П. Кондратенко-Панчук Дірборн	3.00	І. Булига, Гартфорд	1.00
А. Джмелик, Філядельфія	3.00	П. Гладко, Шикаго	1.00
Т. Бойко, Джерзі Сіті	3.00	В. Воробець, Ірвінгтон	1.00
М. Винничок, Фінікс	3.00	В. Гринчишин, Рочестер	1.00
Т. Кушнір, Джерзі Сіті	3.00	І. Оверко, Нюарк	1.00
С. Костер, Перл Рівер	3.00	Ю. Козяк, Бруклин	1.00
П. Мантиляр, Торонто	3.00	П. Бич, Джансон Сіті	1.00
М. Петренко, Мілвокі	3.00	Джемс Гончарів, Портленд	1.00
І. Тріщук, Рочестер	3.00	А. Скоп, Сан Дієго	1.00
Н. Задерей, Форт Вейн	2.00	Т. Кічоровська, Аделфі	1.00
З. Осічук, Форт Вейн	2.00	Т. Волощук, Джаместаун	1.00
Джеймс Мелета, Н. Йорк	2.00	д-р Ф. Наумик, Філядел.	1.00
М. Коперпок, Вунсакет	2.00	М. Сосновий, Філядельфія	1.00
Р. Пристай, Рочестер	2.00	П. Свистун, Ню Йорк	1.00
С. Кобилянський, Рочестер	2.00	В. Щерей, Форест Гілс	1.00
Я. Войнаровський, Шикаго	2.00	І. Гринишин, Л. Ай. Сіті	1.00
В. Дворчин, Квінс Вілледж	2.00	А. Шаль, Потукет	1.00
М. Яремко, Геленвил	2.00	І. Данилюк, Потукет	1.00
А. Ройовський, Бруклин	2.00	Г. Ваупа, Рочестер	1.10
Т. Береза, Ірвінгтон	2.00	О. Ропіцький, Шикаго	1.00
М. Токар, Рочестер	2.00	Р. Кічоровський, Шикаго	1.00
І. Васильців, Рагвей	2.00	І. Сенів, Шикаго	1.00
А. Харамбура, Рочестер	2.00	І. Вишиваний, Ню Йорк	1.00
д-р Р. Навальковський, Віндзор	2.00	Г. Лазар, Ембридж	1.00
д-р А. Хоркава, Нюарк	2.00	М. Черлінка, С. Франціско	1.00
		Д. Ясінський, Мілвил	1.00
		В. Кухта, Парма	1.00
		І. Куртяк, Елмайра Гайтс	1.00

Українська Вільна Академія Наук у США

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

КОМІСІЇ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

Доповідь проф. Бориса МАРТОСА:

„Значіння проф. М. Туган-Барановського для української кооперації".

Засідання відбудеться **в неділю, 5-го квітня 1964 року о 6-ій годині вечора точно**, в будинку Академії: 206 Вест 100 вул. Ню Йорк, Н. Й.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА

ФІЛОЛОГІЧНА СЕКЦІЯ

II. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

присвячена

150-РІЧЧЮ НАРОДИН ПАТРОНА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відбудеться в суботу, 4-го квітня 1964 року в год. 6-ій веч. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку, Н. Й.

Програма:

1. Проф. д-р В. Лев: Відкриття.
2. Проф. д-р В. Безушко: доповідь на тему „Повісті Шевченка".
3. Д-р О. Соколишин: доповідь на тему „Шевченкіяна в англомовній літературі".

Вхід вільний. Гостям раді.

Доїзд: підземкою ІРТ до 77 вулиці, або автобусом Медізон Евеня до 79-ої вулиці в Ню Йорку.

ДИРЕКЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНОЇ СЕКЦІЇ НТШ

Українська Вільна Академія Наук у США

МИСТЕЦЬКА КУРАТОРІЯ

РЕТРОСПЕКТИВНА ВИСТАВКА МАЛЯРСЬКИХ ПРАЦЬ (ЗА РОКИ 1919 - 1964)

ДАМ'ЯНА ГОРНЯТКЕВИЧА

Відкриття Виставки відбудеться

в суботу 4-го квітня 1964 року

о 6-ій год. веч.

в залі будинку Академії

206 Вест 100-та вул. — Ню Йорк, Н. Й.

Виставка буде відкрита щоденно до 30-го квітня ц. р. від 5 до 7 год. веч., а в суботи та неділі від 3 до 6 год. веч.

ДОВОДИМО ДО ВІДОМА ВСЬОГО ЧЛЕНСТВА

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ РЕВОЛЮЦІЙНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ПЕРЕКОНАНЬ в США

та УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА, що

8-ий З'ЇЗД ОУРДП В США

відбудеться

в суботу й неділю, 4 й 5 квітня 1964 р.

В НЮ ЙОРКУ

в концертовій залі

УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

160 Вест 82 вул. (між Амстердам і Колумбус Еве.)

СУБОТА, 4-го КВІТНЯ 1964 року

Відкриття з'їзду в 1-ій год. дня.

Після вибору президії з'їзду, вибору комісій і привітань — доповідь **Василя Івановича Гришка** і дискусії над доповіддю.

В 6-ій год. вечора **ПАНАХИДА** по бл. пам. Іванові Павловичу Багряному і Іванові Дубинцеві.

У 8-ій год. вечора. **ПРИЙНЯТТЯ** з нагоди з'їзду. Промовлятиме **Юрій Андріянович Дивнич**. Привіти й мистецька частина. В мистецькій частині візьме участь **Йосип Гірняк**.

ЗАПРОШУЄМО ВСІ УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ

НЕДІЛЯ, 5-го КВІТНЯ 1964 року

Закрита частина з'їзду. Розпочнеться доповіддю **Миколи Омеляновича Степаненка в 10-ій год. ранку**. Звіти керівних органів, вибори нових керівних органів і ухвали з'їзду.

Привітання й листи слати на адресу:

M. Dziabenko, 327 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

ПІДГОТОВЧА КОМІСІЯ З'ЇЗДУ

ІМПРЕЗОВИЙ КОМІТЕТ ПРИ СИРОТИНЦІ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

1825 Вест Ліндлей Евеню

— влаштовує —

в суботу, 11 квітня 1964 року

ТРАДИЦІЙНУ РІЧНУ ЗАБАВУ

під протекторатом **Hon. JAMES H. J. TATE**

мейора міста Філядельфії

Заля: ST. JOHN CANTIUS HALL

Almond St. above Orthodox St., Philadelphia 37, Pa. Frankford

До танців гратиме знана оркестра **Богдана ГІРНЯКА** з Пасейку.

Початок о год. 9-ій вечора. Вступ $1.50 від особи.

БУФЕТ у заряді ВП. Пань Імпрезового Комітету

В ПРОГРАМІ грошева льотерійна виграшна і нагороди від квитків вступу

Весь дохід призначений на розбудову сиротинця і школи Сестер Василіянок. Все старше Громадянство і Молодь Філядельфії і околиці запрошує **КОМІТЕТ**

ВЖЕ ПОЯВИЛОСЯ НОВЕ ВИДАННЯ

ПРОФ. В. РАДЗИКЕВИЧА

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПІДРУЧНИК ДЛЯ ШКІЛ І КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Ціна 3.00 доляри

Замовляти:

ШКІЛЬНА РАДА

P. O. Box 391, Coop. Sta. New York 3, N. Y.

Увага! **МЕТРОПОЛІЯ ДІТРОЙТУ!** Увага!

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ „САМОПОМІЧ" — Відділ у ДІТРОЙТІ

презентує:

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕАТР З ШИКАГО

у постановці опери

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

СОЛІСТИ:

Є. Мозгова — Солістка з Денверу

М. Кокольська — Сопран з Ню Йорк Сіті Опери

Ю. ПАВЛЮКОВСЬКИЙ — П. ПОКОРНИЙ

А. КЕНДЗЕРСЬКІ

- ХОР — члени Ліричної Опери в Шикаго.
- ОРКЕСТРА — члени Дітройтської Симфонічної Оркестри.
- ТАНЦІ — професійна українська танцювальна група з Шикаго.

Неділя, 12-го квітня 1964 р.

Година 3-тя по пол.

CHADSEY HIGH SCHOOL AUD. — McGraw & Martin

КВИТКИ МОЖНА НАБУТИ: [illegible] Harashewsky Book Store, 11758 Mitchell Street, W. [illegible] kursky Book Store, 6720 Michigan. Self Reliance C[illegible]t Union, Main & West Branch.

Тура ч. 1:

СВЯТА ЗЕМЛЯ

ПАРИЖ — ЛЮРД — РИМ — ЄГИПЕТ — ЛИВАН — ЙОРДАНІЯ — ІЗРАЇЛЬ — ДАНІЯ — ШВЕЦІЯ — НОРВЕГІЯ.

Виїзд — 16-го травня 1964 р.

21 дні **$1.298.00**

туди і з поворотом до НЮ ЙОРКУ

ВКЛЮЧАЄ:

1. Летунська подорож джетом
2. Всі суходільні переїзди
3. Переїзди кораблями
4. Готелі
5. Все прохарчування
6. Звиджування
7. Переїзди

Під особистим проводом Монсіньйора ***Дмитра ҐРЕСЬКА***

з Української Католицької Церкви св. ап. Петра і Павла

КЛІВЛЕНД, Огайо

Тура ч. 2:

УКРАЇНА

МОСКВА — КИЇВ — ПОЛТАВА — ХАРКІВ — ЛЬВІВ — ВАРШАВА.

Виїзд з Ню Йорку — 27-го липня 1964 р.

17 днів **$995.00**

ВКЛЮЧАЄ:

- Летунський білет джетом
- Готелі
- Харчі
- Оглядини

Під особистим проводом ***Волтера ШИПКИ***

За дальшими інформаціями прошу звертатися:

SHIPKA TRAVEL AGENCY

5434 State Rd. **Parma 34, Ohio**

***Phone:* FL 1-1700**

Ділимося сумною вісткою з Рідней, Приятелями та Знайомими, що в дні 30-го березня 1964 року згинув трагічною смертю при праці наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО і БРАТ

сл. п. ПЕТРО ДНІСТРЯН

з Лімни, Турчанського повіту на 48-му році життя.

Панахиди відбудуться в четвер і п'ятницю 2 і 3 квітня 1964 р. о год. 8-ій веч. в похороннім заведенню Петра Яреми в Ню Йорку.

Похорон відбудеться в суботу 4-го квітня ц. р. з тогож похоронного заведення о год. 9:30 рано до церкви св. Юра, а звідти на цвинтар в Калакун, Н. Дж.

Горем прибиті:

БРИГІДА — дружина
МИКОЛА — брат
ПЕТРО, ТОМА і ПИЛИП — сини
ПРИЯТЕЛІ з Лімни

Ділимося сумною вісткою, що дня 29-го березня 1964 р. упокоївся в Бозі

сл. п. ПЕТРО ЛУЧАНКО

член Братства св. Володимира 130 Відділ УНСоюзу і бувший учасник Визвольних Змагань.

Покійний полишив в смутку дружину **ОЛЬГУ**, сина **ОРЕСТА** на Батьківщині і брата **ГРИГОРА** з дружиною в ЗДА.

Похорон — дня 2-го квітня 1964 року о год. 11-ій ранку з похор. заведення П. Яреми до церкви св. Юра, а відтак на цвинтар в Бавнд Бруку, на який Приятелів і Знайомих запрошує

РОДИНА

Ділимося з Українським Громадянством сумною вісткою, що дня 29-го березня 1964 року в Ню Йорку, на 45-му році життя, відійшов у Вічність

БЛ. П.

ОСИП ПАЙОНЧКІВСЬКИЙ

довголітній член 2-го Відділу ООЧСУ, Осередку СУМА, і станиці ПАБНА в Ню Йорку.

Відійшов від нас ще один активний працівник, що все своє трудолюбиве життя присвятив праці для добра Українського Народу. Спи Друже, хай американська земля буде Тобі легкою!

Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ В НЮ ЙОРКУ

ПОВІДОМЛЯЄМО РІДНИХ, ПРИЯТЕЛІВ і ЗНАЙОМИХ

ЩО В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. Ірени з Паламарчуків ПИЗЮР

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ і ПАНАХИДИ

в СЕРЕДУ, 8-го КВІТНЯ 1964 року о год. 8-ій ранку

в Церквах: УСПЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ та УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ST. FRANCIS XAVIER CHURCH в місті ST. LOUIS, Missouri

в СУБОТУ, 11-го КВІТНЯ 1964 року о год. 8:30 ранку

в ШКІЛЬНІЙ КАПЛИЦІ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ при Sanford Avenue і Ivy Street в місті NEWARK, N. J.

ЄВГЕН ПИЗЮР — муж
МАКСИМ — син
ОМЕЛЯНА і МИХАЙЛО ЦЯПКА — тета і вуйко з дітьми ОРЕСТОМ і УЛЯНОЮ

Великий землетрус на Алясці

Порозкидані, наче дитячі іграшки, доми в мешкальній дільниці Кресцент Сити в Каліфорнії, спустошеної велетенським виливом моря, що його спричинив землетрус на Алясці.

Сіятел (І. Світ) — 27го березня радіо передало новинку, про сильний землетрус в районі Енкоредж на Алясці, що це місто сильно пошкоджене та є сотки людських жертв. А 28-го березня більше відомостей дісталося до Сіятля. Літаки, що відлітають на Аляску до Азії, Японії та Філіпін, всі задержані та пасажирам рекомендують брати напрямок на Гаваї.

Вчора ввечері тут в озері Юніон нежданно вода піднеслася вгору та потім вниз, і два ресторани, що є на баржах, прив'язані до берегів, відірвалися. Одна родина мала якраз тоді розмову через телефон з родичами в Енкореджі і нагло почули, що дім тріщить, і родич сказав, що „дім хитається й він не знає"... Раптом все обірвалося.

Кольосальної сили землетрус охопив велику територію, на північ так далеко, як Вальдез та на південь вздовж затоки Кука до м. Гомер, на схід аж до порту Сюард й околиці. Найсильніше страдає порт Сюард, що є на кінці одинокої на Алясці залізниці, що тягнеться на північ до м. Фербенкс.

Сила землетрусу по скалі Ріхтера визначається на 8 або 8.2, а найбільше мірило є 10 балів. Знаний землетрус, у Сан Франсіско в 1906 та в Чіле в 1960 р. були на 8.3. Трагедія в тому та, що останній землетрус є з повільною хвилею трясень, що спричинює найбільшу шкоду та загрозу для людей. Головна вулиця Енкореджу, найбільшого міста на Алясці, поверх 48 тисяч населення, є зовсім знищена. Порт Сюард горить і, як приватне радіо повідомляє, пожежа не є контрольована. Центр землетрусу лежить в околицях м. Сюард, що положене на південнім березі великого півострова Кіней.

Яких 250 миль на захід від Енкореджу знаходиться гірське пасмо — Алеутський хребет, де є сильний та вічно загрозливий вулкан, а рядом з ним є долина десяти тисяч підземних димів, де зовсім недавно був вибух вулькану та дуже часті землетруси.

Новий землетрус викликав заворушення в Тихім океані та спричинив високі морські хвилі від пгівночі до Мехіко, наносячи шкоду малим кораблям та човнам.

Цими днями в Сіятлі відбувалася конференція вчених зі всієї Америки, — сейсмологів, які вивчають землетруси в лябораторії університету ім. Вашингтона. Тут сейсмограф відзначив землетрус в 7.40 вечора по скалі 8-плюс. Проф. Н. Расмусен заявив, що цей землетрус є найбільшим в історії Аляски.

Губернатор стейту Вашингтон Розелені оголосив стан поготівля. Несення допомоги Алясці є утруднене, бо повітряне сполучення є перерване, бо летовище в Енкореджі є сильно пошкоджене.

Не є відомий стан бази Елмендорф близько Енкореджу, яка своїм летовищем обслуговує не тільки Аляску, але є зупинкою для літаків з американського континенту до Азії та Европи. Поверх 500 літаків на добу там обертається. Треба не забувати, що на Алясці зима, в Енкореджі 27 березня було 29 ступенів, а у Фербенксі — 8 і падав сніг. В нас тут весна вже давно, квітуть камелії, тюльпани та японські вишні.

Настільки сильний землетрус був на Алясці, що у Фербенксі радіові зв'язки були перервані більш як на годину та інструменти геодезичної служби були викинуті зі своїх місць.

Коли ця стаття вже була у коверті для висилки, прийшла вістка, що морська вода у Джуно, столиці Аляски, нагально спала на десять стіп, а потім пішла поволі в гору. Люди бояться приходу великих хвиль, хоч протока Джастіно є досить закрита від океану.

І. С.

Ст. Кетеринс плянує тиждень української культури

Подібно до наших більших сусідів з Торонта і Гамілтону, Відділ КУК в Ст. Кетеринс заплянував „Тиждень Української Культури". На програму тижня мали б зложитися: Великий бенкет з присутністю п. сенатора П. Юзика 11-го квітня, виставка українського мистецтва в днях від 15—18 квітня включно і Великий Концерт - Аткадемія з приводу 150-ліття народин нашого безсмертного Генія - пророка Тараса Шевченка в неділю 19-го квітня. Підготовкою тих святкувань займається спеціяльний комітет, очолений адвокатом Богданом Долішним при активній співпраці Управи Відділу КУК, яку очолює Михайло Боровський. Ближчі подробиці будуть подані в оголошеннях, але вже оцею дорогою проситься українців Ст. Кетеринс і околиці тримати вище згадані дати в резерві для тих святкувань, щоб вони були успішні.

Хто хотів би помогти чимнебудь в підготовці тих святкувань, або дати якийсь мистецький твір, теж з народного мистецтва, прошу зголосити це до адв. Б. Долішнього.

К. Фіцик

Вдала зустріч ОДВУ у Філядельфії

9 лютого Організація Державного Відродження України Відділ у Філядельфії, влаштував в залях Прогресивного Клюбу при Джермент авн Евню Різдвяну Товариську Зустріч з традиційними колядками та різдвяними стравами.

При головному столі засіли о. парох Біляк з дружиною, голова місцевого Відділу ОДВУ Іван Харамбура, д-р Петро Стерчо голова місцевого Відділу УККА проф. д-р Гнатюк з дружиною, голова місцевого Відділу ОбВУА проф. М. Алексевич, пані Бак-Бойчук, побратим Федусь і панство Ворончаки. Різдвяну Зустріч відкрив о. Стефан Біляк молитвою і поблагословенням харчів, а присутні відспівали традиційну колядку „Бог Предвічний".

Різдвяною зустріччю провадив проф. д-р Петро Стерчо. Ціла дальша програма сповнялася співом коляд і народніх пісень, промовами, привітами, споминами та лемківськими точками.

Між іншими слово забрав Бак-Бойчук, який нав'язав Різдвяну зустріч ОДВУ у Філядельфії з Різдвом у Києві під час другої світової війни. Згадав про сходини понад 60-ох найбільш активних українців у Києві під самий Свят - Вечір, про промову Івана Рогача, голови В-ва і редактора відомого „Українського Слова" у Києві, про його діяльність, арешт і смерть.

Отець Біляк, говорив про релігійний характер Різдва, про „Мир людям доброї волі", про свободу на Заході і про те, що наш нарід на Україні не може свобідно святкувати Різдва Христового і сходитися свобідно, як ми у ЗДА. Підкреслив, що на залі він бачить наддніпрянців, галичан, закарпатців, буковинців, стару еміґрацію, їх дітей та внуків, нову еміґрацію з своїми дітьми і просив Бога про таку єдність між всією еміґрацією. Зокрема о. Біляк звернув увагу на найбільшу подію у житті людства, на стрічу двох найвищих представників Західньої і Східньої Церков, що дає початок до зближення і злуки цієї величезної Божої сили на землі. Нав'язав о. Біляк оцю зустріч з нашим українським народом, заявляючи, що і між нашим народом мусить настати зближення й єдність не тільки на політичному, але й на церковному полі.

Голова Відділу ОбВУА у Філядельфії проф. Алексевич, підкресливши велику силу української традиції і необхідність різдвяних зустрічей на чужині, сказав, що у Філядельфії на днях дійде до заснування Громадського Комітету для відзначення 50-ліття вимаршу Січових Стрільців до боїв за Волю України і просив всіх до участи в цьому Ювілею.

Артист театру Радванський нав'язав до Різдва у звільненому від большевиків Києві, про Івана Ірлявського та взагалі про націоналістичний рух, який діяв того часу у Києві та про ганебне переслідування його німцями.

Ред. Микола Вайда присвятив окрему увагу присутніх на залі старій еміґрації, яка разом з новою еміґрацією так віддано колядували. Додав до замучених німцями на Різдво в Києві Івана Рогача, Ірлявського ще і третього Василя Кузьмика. Згадав, що вимарш Січових Стрільців 50 літ тому почався в закарпатському Мукачеві і на оцій славній бойовій традиції Галицьких Січових Стрільців повстала славна Карпатська Січ, яка оце в цьому році святкує 25-ліття від свого заснування в Ужгороді. Нав'язуючи до Різдвяної Зустрічі ОДВУ у Філядельфії, згадав перше свобідне Різдво Карпатської України 25-літ тому, коли Закарпаття вперше у своїй історії святкувало і колядувало у своїй власній свобідній державі, коли по містах і селах поставили ялинки Карпатської України і під ними безперерви приходили старі й молоді колядувати, а радіо і преса подали Різдвяне послання єпископа Д. Нярадія і о. А. Волошина. Опісля запросив присутніх на Святочну Академію, з приводу 25-ліття від дня проголошення самостійної Карпатської України, у Філядельфії, 21 березня.

Потім побачили ми, як колядують на Свят-Вечір на Лемківщині. Андрій Шекерик з скрипачем колядували „під вікном" і зайшли „до хати" з лемківським відчуванням.

На кінець хористи знову заспівали коляди. Голова Відділу ОДВУ Іван Харамбура подякував всім тим, що причинилися до влаштування дійсно вдалої, в родинній атмосфері Різдвяної Зустрічі, зокрема паням, які приготовили страви. Отець парох Біляк відмовив молитву. Заключним словом проф. П. Стерча закінчено офіційну частину різдвяної зустрічі, а присутні ще довго колядували, співали та танцювали під звуки лемківської оркестри та звучних тонів гармонії Василя Лося.

М. В.

Організація Ку Клукс Клен створює для себе місто, в якому не буде негрів

Атланта, Джорджія. — Об'єднані Клени Америки, це значить об'єднані Лицарі Ку Клукс Клен плянують переселитися до одного міста, яке вони самі збудують, і де мають самі жити, маючи свої власні школи, церкви, парки та всі інші публічні місця, де не було б зовсім расової інтеґрації, бо не було б там неґритянського населення. Здавалось, що організація Ку Клукс Клен вже припинила була свою діяльність, але воно не так, бо вона тепер дістала новий організаційний поштовх внаслідок того, що Конґрес має ухвалити закон про охорону громадянських прав. В стейтах Норт Кароляйна і Міссісіпі не було довгі роки сліду про діяльність цієї організації, але тепер там вона дає знаки свого життя і в цих стейтах. Провідником між членами ККК є 35-річний Роберт М. Шелтон, який саме повідомив про організацію осель, в яких мали б жити тільки члени кавказької раси.

● **У Камбоджі** її голова кн. Нородом Шіганук обурився на вістку, подану в „Ню Йорк Таймс" кореспондентом того щоденника, що північно - в'єтнамські комуністичні банди, висилані на партизанську війну до Південного В'єтнаму, скриваються на території Камбоджі, переслідувані південно - в'єтнамським військом. Камбоджа твердить, що комуністичні банди не зловживають її невтральністю.

● **Грецький генерал** на емеринурі, Георґі Грівас, колишній командант військово - революційного підпілля кіпрських греків в кількалітній боротьбі проти британської адміністрації на Кіпрі, висловив готовість знову стати у проводі революційної війни кіпрських греків — цим разом проти кіпрських турків, щоб винищити їх, або прогнати з того острова, а Кіпр приєднати до Греції.

Український Республіканський Клюб в Шикаго відновлює свою діяльність

Управа Українського Республіканського Клюбу в Шикаґо. Сидять (зліва): В. Тимцюрак, П. Пуцило, пані Н. Ткачук, пані П. Васильовська, М. Куропась. Стоять (зліва): Т. Носісвич, Ф. Васильовський, М. Ткачук, Г. Фостер та Б. Охсон, Т. Урбан, Ст. Куропась і Ю. Ґосвич.

Українсько - Американський Республіканський Клюб, зачартерований ще в 1954 р., відносив свою діяльність. Новий екзекутивний комітет складається: Мирон Куропась, голова, Пилип Васильовський м. голова, Анна Васильовська секр. і Петро Пуцило, касир.

Уряд клюбу як виходить зі слів урядників на зборах 22 березня, буде старатися розбудувати силу республіканську серед українців. До цього є добра нагода тепер, коли будемо підтримувати п. Персі (Percy) на губернатора під час правиборів у вівторок 14 квітня. Щоб з нами як етнічною групою рахувалися, треба мати виборчу силу. Тому просимо українців, що почувають себе республіканцями, прийти на ширші сходини організації в понеділок 6 квітня до клюбу Коновальця 2435 В. Шикаґо о 7-ій год. веч. Мусимо показати, що й ми можемо мати силу, як цього захочемо!

Степан Куропась

Південний В'єтнам дістане на 50 мільйонів більше річної допомоги від ЗДА

Сайґон. — Південно - в'єтнамські керівні кола дуже вдоволені минулотижневою промовою секретаря оборони Роберта МекНамари, в якій він рішуче обороняв потребу дальшої всебічної допомоги Південному В'єтнамові збоку ЗДА, як теж вісткою, що ЗДА рішили збільшити грошову допомогу тій країні на кругло 50 мільйонів долярів річно. Рішення це проголосив той же секретар оборони Роберт МекНамара у своєму радіо-телевізійному інтерв'ю в минулу неділю. Він ствердив, що додаткова допомога вможливить південно - в'єтнамському урядові покликати під зброю дальших 50.000 юнаків. ЗДА помагають щорічно Південному В'єтнамові грошовою сумою на кругло 500 мільйонів дол. МекНамара потвердив, що частина американських військових інструкторів, зайнятих у Південному В'єтнамі „може повернутися до дому ще в цьому році, а інші в майбутньому, але він підкреслив, що це залежить від того, наскільки вони закінчать свою тамошню вишкільну місію. Південно-в'єтнамський прем'єр Нґуєн Хан назвав зрадником того американського сенатора, який в минулому тижні радив відкликати американське військо з Південного В'єтнаму, бо — мовляв — та країна не варта того, щоб американські вояки давали за неї своє життя. Ген. Хан заявив, що він не знає призвіща того сенатора. Газети пригадують, що тим сенатором був демократичний сенатор з Ореґону, Вейн Морз.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 5-го КВІТНЯ 1964 р.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Українська Січ 39-ий Відд. о год. 3-ій по пол. в залі УНДому. Побір вкладок в субота 4 квітня від год. 7-10 веч. і в неділю 5 квітня від год. 12-3 по пол. — Управа.

● **У Москві** перебував в минулому тижні колишній французький президент Едґар Фор, той самий, що підготовив був в Пейпінґу визнання Францією комуністичного Китаю. Едґар Фор мав з Хрущовим двогодинну конференцію, перед тим, як Хрущов від'їхав був до Будапешту на святкування комуністами роковин визволення Мадярщини від нацистської окупації. Французький політик заперечив, наче б він поїхав до Москви з доручення від де Ґолля — бути посередником між Москвою і Пейпінґом в їхньому спорі.

● **На Філіппінах** розбився в минулу суботу об високу на 1.900 стіп гору американський гелікоптер. Всі 10 осіб в ньому, з того сім військовиків, згинули.

ТАРЗАН, ч. 5214. Тарзан підозріває...

І так обидва бігли швидко і залишили чагарник. — Я, я не міг стріляти, — мимрив у збентеженні Бен. — Я боявся, щоб поцілити...

Немає потреби турбуватися тим, щоб щонебудь поцілити, — відгризся Тарзан. — Лови скінчилися!

Після того він спокійно звернувся до комісаря поліції. — Я хотів би розмовляти з вами в таборі... На самоті!